

**«PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE UYGULAMA SERVİSİ»
BİNASININ AÇILIŞ KONUŞMASI**

Prof. Dr. BEĞLAN B. TOĞROL

Psikoloji Bölümü Başkanı

Ünlü İngiliz yazarı Virginia Woolf «A Room of One's Own» isimli kitabında, «... bir kimsenin bir şeyler yapabilmesi için herşeyden önce bir yere ihtiyacı vardır...» demekte ve bu konuyu o günlerin İngilteresinde kadınların eğitim problemine değindirerek, 110 sayfalık bir «deneme»de işlemektedir. Bu söz muhakkak müesseseler için de geçerlidir. Psikoloji Bölümündeki kariyer'im esnasında kendimize bir yer edinebilme çabalarımın tarihçesine geçmeden önce, bir bilim olarak psikolojiden söz etmek istiyorum :

Psikoloji insan bilimidir. Konusunu insan davranışlarının (bununla bütün zihni, emosyonel ve benzeri davranışlar kastedilmektedir) bilimsel yöntemle incelenmesi teşkil eder. Ülkemizin ana kaynaklarının korunması hakkında pek çok şeyler söylenmekte ve yazılmaktadır. Ekseriya, ormanlardan, işlenme imkânı olan araziden, su kuvveti, madenler, petrol ve benzeri kaynaklardan söz edilir. Bir memleketin en büyük hazinesi ise aslında insan gücüdür. Bu kaynaklar nedense daha nadir zikredilir. Bugün ileri ülkelerde insan gücünün rasyonel bir şekilde kullanılması psikoloji sayesinde mümkün olabilmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonunda İngiliz otoritelerinin, «Bize Savaş psikologlarımız kaandırdı» sözü, üzerinde uzun uzun düşünülecek bir husustur. Gerçekten, İngilterede ve Amerikada Savaş esnasında personel seçimi, makine insan ilişkileri taarruz ve müdafaa gibi konular psikolojik yöntemlerle araştırılmış, buna gerek duymayan ülkeler ise Savaş kaybetmiştir.

Geçen yüzyılın sonlarında 1879'da Wundt'un Leibzig deki laboratuvarının kuruluşuyla bilimler arasına katılan psikoloji eğiti-

timine memleketimizde bu tarihten 36 yıl sonra 1915 yılında başlamıştır. O yıl Darülfünunun islahatı çerçevesinde Türkiye'ye gelen Alman öğretim üyeleri arasında Profesör Anschütz deneysel psikoloji dersleri vermeye başlamıştır. Aynı yıl, Binet-Simon Zeka Testi, Amerikadan bir yıl önce, Türkçeye tercüme edilmiştir. O günden beri 74 yıldır İstanbul Üniversitesinin bu bölümünde bilimsel psikoloji eğitimi devam etmektedir.

Bütün diğer bilimlerde olduğu üzere psikolojinin de bilimselliği metodunda yatar. Fizik, kimya, biyoloji ve benzer bilimler gibi ancak sistematik, tekrarlanabilir deneyler sonucunda elde edilen verilere bağlı olarak neticelerini çıkarabilmektedir. Bütün deneysel bilimler gibi faal, daima deneyen, düzelten, yeniden formüle eden ve daima değişen bir özelliğe sahiptir. Bu yüzden nasıl kimyanın, fiziğin ve benzeri bilimlerin gelişmesi laboratuvarsız düşünülemez ise, psikoloji de aynı bunlar gibi bir bilimdir ve aynı şekilde, psikolojinin de laboratuvarsız gelişmesi mümkün değildir.

Yüzyıllık mazisi olan psikoloji bilimi insanlığa neler getirmiştir? İnsanların kabiliyet ve başarıları standart bir seviyede değildir. Geniş bir spektruma yayılır. Psikolojik testlerde meydana gelen gelişmeler topluma insan kaynağından en iyi istifade edebilme yollarını açmıştır. Zekâ seviyeleri yaşitlarından farklı olan çocukların erken teşhisi bunlara uygun özel eğitim kapılarını açmış, böylece onlara verimli ve mutlu vatandaş olma hakkı tanımıştır. Aynı şekilde, yaratıcı ve üstün zekâların erken teşhisi, bir milletin bu en kıymetli öz kaynağının yetişmesini tesadüflerin elinden kurtarmıştır. Bu tür çocukları teşhis ve eğitme programları ileri toplumların en önemli idealini teşkil eder. Şayet 21. yüzyılda yerimizi alacaksak insan kaynaklarımızı teşhis ve uygun eğitim belki de en önemli idealimiz olmalıdır. Nesillerden nesillere aktarılan devamlı gelişme sürecinin kilit noktalarında üstün idareciler, üstün endüstri liderleri, üstün meslek adamları, üstün öğretmenler bulunmalıdır. Bu da ancak gençlerimiz arasında en orijinal, en yaratıcı, en insanî unsurları haiz olanlarını erken seçebilme, bunlara fırsat verebilme ve yetiştirmekle mümkün olacaktır.

Yaşlılıkla ilgili problemler, gençlerin meslek seçimi işe en uygun işçi seçimi, topluma uyumda ortaya çıkan kişisel problemler gibi nice konuların hepsi bilimsel psikolojinin doğuşuyla birlikte

ortaya çıkan ve çözümler getirilen ve getirilecek olan konulardan sadece bir kaçıdır. Toplum yararına bir çok sosyal, endüstriyel ve teknik alanlarda psikolojiye duyulan ihtiyaç gittikçe artmış ve deneysel, uygulamalı ve sosyal psikoloji her uygar ülkede önemli bir çalışma alanı oluşturmuştur. Bugün ileri bir ülkede mütehasşis psikologları bulunmayan bir hastahane veya psikolojik eğitim görmemiş, adli psikolojinin çeşitli problemlerine vakıf olmayan bir hukukçu düşünülemez. İnsan ve tüm canlılar psikolojisinin duyular, algılama ve idrak sürecinden başlayarak, manalandırma, öğrenme, hıfz etme, hatırlama, heyecanlanma v.b. nice kognitif süreçlerle ilgili bilgilerimiz ileri ülkelerin psikoloji laboratuvarlarında yapılan bilimsel araştırmalarla ortaya çıkan gerçekleri kapsamakta; bu konular meselâ, kanser veya AIDS'le ilgili araştırmalar gibi durmadan incelenmekte ve bulgular toplumun çeşitli kademelerinde kullanılmaktadır. Pavlov'un o ilkel laboratuvarında köpeklerin salgılama sürecini incelerken bulduğu şartlı öğrenme olayı, bu konuda bizi aydınlatmakla kalmamış, savaş esirlerinin beyinlerini yıkama tekniklerinden, başımızın üstünde sessizce uçan uydulara kadar en umulmaz teknolojilere aksetmiştir. Sosyal psikolojik ve antropolojik alanlarda, artık jungle'da yaşayan vahşi kavimler çoktan bir yana bırakılmış, gelişmiş ülkelere, gelişmekte olan ülkelere yayılan sosyal bilimciler, bu ülkelerin toplum yapısını oluşturan akla hayale gelmez her çeşit özelliği, büyük bir sabırla röntgenlemeye başlamıştır. Bu çabaları bir yandan salt bilime bir katkı olmakla birlikte, bunun yanı sıra, ve daha önemlisi 21. yüzyılda yeni tip bir sömürgeciliğin alt yapısını oluşturma çalışmalarından başka bir şey değildir.

Türkiyedeki duruma gelince, henüz bu konunun kurumlarımızda yeterince değerlendirildiği iddia edilemez. Memleketimizde bilim adamı yetiştirmeyi teşvik üzere kurulmuş bulunan TÜBİTAK psikolojiyi halâ bilim listesine almamıştır. Nitekim, «planaria'larda şartlı öğrenme ve bu öğrenmenin nesillere aktarılması» konusunda yapmış olduğumuz araştırma TÜBİTAK tarafından «biyoloji» dalında bir araştırma olarak desteklenmiştir. Yükseköğretim Teşkilat Kanununda ise Türkiyedeki bütün Üniversitelerdeki Psikoloji Bölümleri ya Edebiyat Fakültelerinde bırakılmış, ya da başka fakültelerden alınarak Edebiyat Fakültelerine bağlanmış, gelişmiş Üniversi-

telerimizde bir «İnsan Bilimleri Fakültesi» kurulması bütün ikazlara rağmen mümkün olamamıştır. Psikolojinin 70 küsur yıllık mazisine rağmen memleketimizde gerekli gelişimi gösterememesinin en önemli nedeni, metot ve çalışma tarzları farklı fakültelerin bütçe ve personel rejimine mahkûm bırakılmış olmasıdır. Bu durumu bizim dışımızda ilk kavrayan kişi olarak ben merhum Rektörümüz Ord. Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli'yi tanıdım. Kendisini burada rahmetle anmayı bir borç bilirim. Psikolojinin gelişmesi için ayrı bir fakülte olması gereğini ilk destekleyen O'dur. Tasarımızı Senato gündemine almış, ayrı bir Psikoloji binası için Yapı Dairemizde bir avan proje hazırlatmıştır. Edebiyat Fakültesinde Bölümümüzün bulunduğu boş mekânı düzenleyen de yine o'dur. 1966-1968 yılları arasındaki bu sevindirici gelişmeler, 1968'de Üniversitelerimizde başlayan terör olaylarından ötürü rafa kalkmıştır. 1974'deki girişimlerimiz sonucunda Avcılar Kampüsünde bizim için yaptırılması tasarlanan laboratuvar, sonradan «Edebiyatçıların burada yeri yok» gerekçeyle durdurulmuştur. Böylece ömrümün 23 yılı Bölüme bir yer edinme çabasıyla sürüp geçti.

Bir gayretle 2 yıl önce Sayın Rektörümüz Cem'i Demiroğluna son bir hamle daha yaptım. Beni anlayışla dinleyip bu yeri tahsis eden kendileridir. Aynı zamanda, Bütçe'ye kalırsa çok uzayabüceğini ve bağış bularak inşaatı yapmayı denememi telkin eden de yine kendileridir. Böylece, mâaile onu da bularak, çeyrek yüzyıllık hayallerim gerçekleşmiş, oldu. Kendilerine huzurunuzda şahsım ve Bölümüm adına çok teşekkür ediyorum.

Psikolojinin de diğer bütün bilimlerde olduğu üzere, en önemli görevinin cemiyete hizmet olduğu inancındayım. Mezunlarımız artık sadece öğretmen olarak değil, özel eğitimde, yuvalarda, rehberlik merkezlerinde, hastahane, banka ve hattâ özel şirketlerde de aranır olmuşlardır. Öğretim elemanlarımızdan bir kısmının bu binada ilk etapta getirecekleri hizmetler şunlar olacaktır :

1. Klinik Psikoloji Birimi : Burada bilhassa, a) Başta Üniversite öğrencilerimiz olmak üzere, gençlerin çeşitli psikolojik problemleriyle ilgili sorunlarında rehberlik ve danışmanlık hizmeti götürülecektir. İlâveten, b) çocukların eğitim, davranış ve yaşantılarıyla ilgili sorunlarında danışmanlık ve rehberlik edilecektir. Yerine

göre, Oyun Terapisi, Davranış Terapisi, Kognitif Terapi, Grup Terapisi gibi yöntemler kullanılacak, ilerde e) Aile Terapisi konusu dahi ele alınabilecektir.

2. **Dil Geliştirme Birimi** : Burada özetle, dil bozukluklarını düzeltmek amacıyla programlar geliştirilecektir. Bunlar : dil alanında, yaşlılarına göre geri kalmış çocukların eğitimi; zekâ düzeyi düşük çocuklara yönelik dil eğitimi; seslendirme ile ilgili aksaklıkların teşhis ve eğitimi; işitme özürlü çocuklarda dil problemi ile kekelemelik ve benzeri problemler gibi konularda eğitimi kapsayacaktır.

3. Bunların yanı sıra, «**Testing**» **Birimin**'de psikolojik «ölçme ve değerlendirme» hizmetleri verilecektir.

4. **İş Psikolojisi Birimi**'nde bilhassa, fabrika ve benzeri endüstri ortamında karşılaşılan seleksiyon problemleri, kazalardan korunma yöntemleri ve benzeri konular ele alınacaktır.

Böylece, yetişkin genç elemanlarımızın bilimsel ve eğitsel faaliyetlerinin yanı sıra, bu binada, topluma yönelik hizmet üretebilecekleri bir yer hazırlanmış oldu.

Bunun yanı sıra, öğrencilerimizin eksikliğini daima duyduklarını ve; «Bölümümüzde özgün problemlerimizi deneyebileceğimiz bir laboratuvarımız neden yok?» diye yakındıkları husus da bu binada bir deneysel psikoloji laboratuvarının kurulabilmesi için bir yer ayrılarak çözüme ulaşmış oldu. Bundan böyle, finansman sorunlarımız halledildikçe, bu binada psikoloji dalında çok önemli araştırmaların yapılacağına ve önemli hizmetlerin sunulacağına inancım tamdır. Eğer hür insanların değer verdikleri şeyler dünyada var olacaksa ve bu dünyada Türkler de lâyık oldukları yerlerini alacaksa, her alanda bilimsel deneyler ve keşifler kervanına bizim de artık katılmamız şarttır.

Burada Binamızın gerçekleşmesinde bağışlarıyla imkân sağlayan ve isimlerinin açıklanmasını gerekli görmeyen eğitimin önemine yürekten inanmış 10 hayırsever kişi ve kuruluşa şahsım ve Psikoloji Bölümüm adına şükranlarımı sunarım. Bu firmalardan birisi tek başına inşaat masraflarının % 60'ım yüklenerek bu konuda önderlik etmiş, bir başka dostumuz da kalorifer ve tesisat işlerinin tü-

münü yüklenerek inşaatımızın çok önemli bir biriminin gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur. Bu iki cömert bağış ve diğerleri bize büyük şevk ve destek vermiştir. İnşaat masraflarının geri kalan % 25'i ise, diğer hayırsever sekiz kişi ve kuruluşun yardımlarıyla başarılmıştır. Bu projeyi takdim ettiğimiz zaman, bütün bu hayırsever kişi ve kuruluşların hiç tereddüd etmeden eğitime ve topluma yönelik bir hizmet verecek olan bu binaya örnek bir destek vermiş olmasını çok hayırlı ve olumlu bir davranış olarak değerlendiriyor ve huzurunuzda bu yardım sever kişilere tekrar teşekkür ediyorum.

Bu güzel binanın plânını yapan ve yapımını gerçekleştiren yüksek Mimar Uğur Pehlivanı da huzurunuzda tebrik etmek isterim. Burada, bu binanın yapımında ve bilhassa, son hazırlığını yaptığım safhada beni hiç yalnız bırakmayan bazı arkadaşlarım vardı. Bana hep güç verdiler. Kendilerine huzurlarınızda teşekkürü bir borç bilirim.

1985 ten beri bir an'ane haline getirdiğimiz ve öğrencilerimizin çeşitli psikolojik konularda herhangi bir kredi karşılığı olmaksızın gerçekleştirdikleri çalışmalarından birinin örnek olarak kısa bir özeti dinleyeceğiz.

Yarın bütün gün öğrenci ve genç araştırma görevlilerimizin bilimsel çalışmalarından kesitlerle şenliğimize devam edeceğiz.

Bu arada 74 yıllık psikoloji eğitiminde emeği geçen ve artık aramızda olmayan merhum hocalarımız Profesör Şekip Tunç, Profesör Peters, Profesör Mümtaz Turhan, Profesör Miles, Profesör Sabri Esat Siyavuşgil, Profesör Selmin Evrim, Profesör Erol Güngör ve Profesör Sabri Özbaydar'ı rahmetle anmak isterim.

Pembe Evi ise tüm psikoloji öğrencilerime sevgilerimle teslim ediyorum.

Sizleri aramızda görmek bizi çok mutlu etti. Sayın Rektörümüze huzurunuzda tekrar şükranlarımı arz ederken, beni sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ederim.